

Ergebniss einer mehr als zwei-jährigen fortwährenden Thätigkeit". Daarbij verklaart de schrijver van zich zelf, terwijl hij de woorden van COBERUS tot de zijne maakt, „während dieser zwei Jahr „a summo vertice ad imos usque talos nil nisi morbus hungaricus eram." Wij mogen in dit werk een belangrijke historische bijdrage zien tot de kennis van den morbus hungaricus. Daarbij is het boekje aange-naam onderhoudend geschreven. Allerlei merkwaardige en ver-rassende bijzonderheden, zooals die bij historische studiën in den regel aan den dag komen, houden ook hier de aandacht van den lezer geboeid. Wie dit boekje ter hand neemt leest het met genoegten einde.

Leiden.

W. NOLEN.

PARTICULIERE CORRESPONDENTIE.

TWEEDE CONFERENTIE VOOR DE PROPHYLAXIS DER VENERISCHE ZIEKTEN

te Brussel 1—5 September 1902.

Als afgevaardigde van de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst heb ik het volgend verslag ingeleverd. Daar ik gewenscht acht dat van het behandelde zoo ruim mogelijk kennis genomen wordt, heb ik de Redactie van dit *Tijdschrift* verzocht het te willen plaatsen.

De 1ste conferentie „pour la prophylaxie de la syphilis et des maladies vénériennes", in 1899 te Brussel gehouden, heeft het nut gehad van het groot maatschappelijk gevaar dier ziekten meer algemeen bekend te maken en onder het oog te brengen der gouvernementen. Zij leidde tot de oprich-ting der „société internationale pour la prophylaxie sanitaire et morale", wier opdracht was in 1902 een 2de conferentie voor te bereiden en een perio-diek bulletin uit te geven.

Als gevolg van die opdracht werden uitnoodigingen tot deelname aan de conferentie gezonden aan de verschillende staten, groote steden, sanitaire commissies, moralisten, syphilidologen, rechtsgeleerden en aan ieder die ver-ondersteld werd studie van deze onderwerpen te maken.

De 2de conferentie stond onder bescherming van het Belgisch gouverne-ment. Zij werd, evenals den 1sten keer, in het „Palais des Académies" gehouden, in de ruime, rijk gedecoreerde zaal, waar de acoustiek en ventilatie zeer gebrekkig zijn. Het programma bestond uit de werkzaamheden en uit feeste-lijke ontvangsten. De 1ste namen een aanvang op 1 September en werden dagelijks 'smorgens en 'smiddags tot en met 5 September voortgezet.

Het is niet mogelijk een volledig verslag te geven van al het gesprokene; dat zou te veel plaatsruimte vereischen en bovendien het zou geen nut hebben, want vele voordrachten konden ons bespaard gebleven zijn als niet ter zake dienend. Ik zal mij dus slechts bepalen tot een vluchtig overzicht.

Maandag 1 September opening van de conferentie door den Eere-Voorzitter, den Heer BARON VAN DER BRUGGEN, „Minist. e de l'agriculture et de l'hygiène".

De Eere-Voorzitter houdt een openingsrede 1), waarin hij de conferentie dankt voor den strijd, dien zij reeds 3 jaren geleden opvatte tegen de venereische ziekten en voor den ijver, waarmede zij dezen voortzet. Hij wijst op het gelukkig teeken dat de staten zich voor de 1ste maal op een sanitaire conferentie, die van particulier initiatief uitging, lieten vertegenwoordigen en hij dankt de gouvernementen uit naam van het zijne.

Hij brengt verder hulde aan de Heeren LE JEUNE, BECO en DUBOIS HAVENITH, vormende het bestuur van de vorige en het voorloopig bestuur van de 2de conferentie, voor hun ijverige en juiste bemoeiingen in het voorbereiden van de bijeenkomst. Daarna spraken verschillende gouvernementsafgevaardigden op het thema: „Veel is reeds gedaan, meer moet nog gedaan worden”.

Namens de Duitsche regeering dankt Dr. SCHMIDTMANN het Belgische gouvernement en het organisatie-comité. Dr. SANTOLIVIDO bedankt namens de Italiaansche regeering; Prof. PETERSEN namens Rusland; Prof. PETRINI DE GALATZ namens Roemenië; Dr. CLADO namens Griekenland en Dr. CASTELO namens Spanje.

Prof. GAILLETON (Lyon), President van de Fransche delegatie knoopt aan zijn complimenten reeds dadelijk een abolitionnistische rede vast.

De Eere-Voorzitter stelt de benoeming van het bureau aan de orde. Op voorstel van Prof. NEISSER wordt het vorig bureau herbenoemd.

Mr. LE JEUNE, Voorzitter, zegt 2) de eer te zullen hebben de 2de conferentie te presideeren, maar hij aanvaardt onder warmen dank slechts een klein deel der hem gebrachte hulde, het grootste deel komt Mr. BECO en Dr. DUBOIS HAVENITH toe, die samen al het werk hebben verricht aan de voorbereiding verbonden.

Dr. DUBOIS HAVENITH, het woord nemend 3), wordt langdurig toegejuicht. Hij zegt door zooveel sympathie verbluft te zijn, daar hij niet anders deed dan de hem opgedragen taak ten uitvoer brengen, waarbij de Heer Dr. RENÉ SAND hem uitnemende diensten bewees, met het uit Fransch vertalen van alle die rapporten, die in een andere taal waren ingezonden. Hij bedankt de rapporteurs, die hij allen op hun post gevonden had, voor hun welwillende medewerking.

Voorts deelt hij mede dat sommige leden verhinderd waren te komen, o. a. de Heeren FINGER, BERENGER, EHLERS, TARNOWSKI en A. FOURNIER. De laatste, zegt Dr. DUBOIS is voor mij niet werkelijk afwezig, want ik zie hem daar nog op de tribune staan (zoals op de 1ste conferentie) in zijn edele grootmoedigheid.

Hij eindigt met Dr. PRINGLE te complimenteeren omdat deze zich niet had laten wêrhouden de conferentie bij te wonen door het pas enkele dagen te voren breken van zijn rechter arm.

De President stelt het 1ste punt van de agenda aan de orde.

Daar de magistratuur eensdeels de plicht heeft de maatschappij te verdedigen tegen de toeneming der besmettelijke ziekten, leverende deze door haar menigvuldigheid en

1) In extenso in *Presse médicale belge*, 7 September 1902, blz. 562.

2) In extenso in *Presse médicale belge*, 7 September 1902, blz. 565.

3) In extenso in *Presse médicale belge*, 7 September 1902, blz. 565.

door de gemakkelijheid waarmede zij zich uitbreiden, een maatschappelijk gevaar op, en anderdeels de taak heeft minderjarigen, die door haar familie verlaten zijn, te beschermen, zelfs het oogpunt der volksgezondheid buiten beschouwing latend, zijn de vragen:

Welke zijn de maatregelen van openbare prophylaxis, die men onder den vorm van wettelijke bepalingen tegen venerische ziekten moet nemen, in het bijzonder wat betreft:

De prostitutie.

1. *Het prostitutueeren van minderjarigen.*
2. *De maatregelen door de overheid te nemen, hetzij in het belang der zedelijkheid en der openbare rust, of ten opzichte der volksgezondheid.*
3. *De koppelaars en de souteneurs.*

Prof. NEISSER (Breslau) doet voorstellen ter verbetering van den toestand. Hij weet dat zij onvoldoende zijn en misschien onoverkomenlijke moeilijkheden zullen ontmoeten, daar hij ze niet voldoende uit een rechtskundig oogpunt kan beschouwen. Maar hij stelt voor ze als grondslag voor de besprekingen te houden en ze afzonderlijk of gemeenschappelijk in behandeling te brengen.

Hij vraagt persoonlijke „nominale” stemming voor de voorstellen, die niet unaniem worden aangenomen.

Prof. GAUCHER (Parijs), Prof. PETERSEN (Petersburg), Dr. BLASCHKO (Berlijn) ondersteunen het voorstel NEISSER, daar op deze wijze de meening der specialisten zal blijken.

Dr. BERTHOD (Parijs), Prof. LANDOUZY (Parijs), MISS BLANCHE LEPPINGTON en Dr. FIAUX achten de uitkomst ook van een nominale stemming onjuist.

Op voorstel van Dr. BERTARELLI (Milaan) wordt het bestuur een beslissing opgedragen, hetgeen wordt aangenomen, waarop het plan van NEISSER van de hand gewezen wordt.

De Heer PIERSON (Zetten) juicht NEISSER's meening toe dat men de jeugd kuischheid moet preeken, maar hij bestrijdt hem in de middelen, die NEISSER wil aanwenden om de kwade gevolgen der prostitutie te voorkomen aldus:

„Ondeugende jongens die geen appelen mogen plukken klimmen toch in den boom. Om een ongeluk te voorkomen spant de tuinman (NEISSER) een net onder den boom”.

„Een dronkaard wordt overreden en per brancard thuis gebracht. Ter voorkoming der gevaren door het alcoholmisbruik laat het Stadsbestuur (de reglementisten) brancards bij de kroegen plaats en doet weten, dat ieder die zich zal willen bedrinken per brancard zal worden thuis gebracht”.

Vooraf komt de directeur der Helderingsgestichten op tegen NEISSER's meening als zou men de prostitutie moeten aanvaarden, omdat zij niet uit te roeien is.

Prof. BOECK (Christiania) deelt mede, dat in Noorwegen maatregelen genomen zijn om minderjarige prostituties te beschermen.

Mrs. SHELDON AMOS (London) zegt, dat de Engelsche Regeering vele malen verzekerd heeft dat in den Zuid-Afrikaanschen oorlog geen enkele vrouw door de Engelsche soldaten werd belaagd (?). Zij ziet daarin een bewijs voor den vooruitgang der zeden in Engeland en wijt dien aan den invloed der abolitionnisten.

Prof. SANTOLIVIDO (algemeen inspecteur van den gezondheidsdienst te Rome valt het oude systeem van reglementatie aan. Hij ziet in Italië goede gevolgen van het systeem van vrijheid. Opvoedingsgestichten, kosteloze behandeling en discretie schijnen hem krachtige bestrijdingsmiddelen toe.

Dr. BARTHÉLEMY (dokter van St. Lazare, Parijs) hoewel reglementist, is toch tegenstander van de tegenwoordige wijze van reglementatie. Hij eischt echter maatregelen tegen de professionnelles, die, contagieus zijnde, in het ziekenhuis teruggehouden moeten worden. Vooral acht hij maatregelen noodig tegen mannen, die wetende dat zij besmettelijk zijn, voortgaan hun ziekte te verspreiden, zelfs in het huwelijk.

Prof. NEISSER zet zijn voorstellen nogmaals uiteen: Bekendmaking met het wezen en de gevaren der venerische ziekten — hospitalisatie -- behandeling onder ieders bereik brengen — kwakzalverij tegengaan — alle maatregelen onder wettelijke bepalingen brengen.

Dr. GOOD (La Mothe St. Héray) stelt enkele gebreken van de reglementatie in het licht, maar acht geheele vrijheid toch af te keuren. Hij neemt Londen als voorbeeld, waar hij zegt dat de prostitutie even erg is als in andere groote steden, maar waar men haar oogluikend toelaat. Hij stelt conclusies, die voornamelijk beoogen het verkrijgen van een werkelijk geregelde „inspection sanitaire” voor de professionnelles en een verplichte aangifte der venerische ziekten door dokters in bijzondere gevallen.

Dr. LE PILEUR (dokter van St. Lazare, Parijs) acht *verplichte* opname van prostituteerende minderjarigen in opvoedingsgestichten gewenscht; de verpleegden moeten minstens tot haar 18 jaar gehouden worden. Tegen de prostitutie door meerderjarigen prijst hij een verordening aan, zooals die in België geldt.

Mrs. SHELDON AMOS, ontkent hetgeen Dr. GOOD beweerde nl. dat men in Londen geen kennis van de prostitutie wenscht te nemen; integendeel heeft de vereeniging, die door wijlen den bisschop van Londen is gesticht, met vrucht bijgedragen tot het sluiten van honderden huizen van ontucht en in het bestrijden der prostitutie in het algemeen.

Dr. LANE (Engeland). Kosteloos voor ieder toegankelijke syphilis-hospitalen werken in Engeland goed. In de wijk van Londen waar de prostitutie erg is, zijn de prostitutees niet Engelsch.

Dr. VERCHÈRE (chirurg van St. Lazare, Parijs), reglementist, kritiseert GUYOT. Hij verwacht weinig van vrijwillige behandeling en bestrijdt de leer „Trottoir libre pour la prostitution libre”. Men moet de bevoegdheid hebben de zieke prostitutees in het gasthuis te houden, anders gaan zij er zeker ongenezen uit.

Hij loochent dat zij bang zijn voor den dokter en voor het ziekenhuis; van vele zijner patiënten hoorde hij anders.

Hij is het eens met GUYOT waar deze zegt „Soignez la, donnez-lui tout”, maar hij voegt er aan toe „malgré elle, le jour qu'elle est coupable et qu'elle continue son métier de prostituée”. Ook wil VERCHÈRE de bezem van het trottoir, de „rafle” nog niet missen. Hij hecht niet veel aan de zedelijke opheffing van de prostitutees, die hij onverbeterlijk vindt, veel meer aan de genezing van haar lichaam. Hij is vóór kosteloze behandeling, mits verplichte behandeling.

MISS BLANCHE LEPPINGTON (Cubbington) stelt zich juist een gunstige werking van kosteloze behandeling voor, mits zonder dwang verleend.

Dr. BLASCHKO (Berlijn) stelt de moeilijkheid in het licht van de zieken te vinden. Hij wenscht slechts verplichte behandeling voor ziek bevonden ge-arresteerden, voor andere feiten dan wegens prostitutie aangeklaagde venereischen en voor uit het ziekenhuis ontslagen ongenezen patiënten.

De tegenwoordige reglementatie is geen hygiënische maatregel maar een politieke, de zedenpolitie is een der meest werkzame dienaren van dit autocratisch systeem. De reglementatie is slechts voorwendsel voor een gemakkelijke recherche.

Prof. LASSAR (Berlijn) wil de prostitueurs en de tusschenpersonen vervolgen, niet de minderjarige prostituées. De ware schuldigen zijn mannen, zelfs heeren van hoogen stand, die, ziek zijnde, jonge meisjes verleiden. LASSAR, die de prostitutie als onvermijdelijk beschouwt, wil zooveel mogelijk infecties voorkomen door het oprichten van geautoriseerde huizen, waar een „Mme” aansprakelijk gesteld wordt voor den gezondheidstoestand der inwonenden. Hij geeft toe dat het niet zedelijk is, maar hij vindt het practisch. Hij wordt bestreden door FRAU BIEBER BOEHM (Berlijn).

Dr. MERK (Oostenrijk) eischt uit een medisch oogpunt „en andere oogpunten kent hij in deze materie niet”, aangifte van alle besmettelijke ziekten, ook van syphilis aan een „bureau d'hygiène”.

De Heer MINOD (algemeen Secretaris van de abolitionnistische fédératie, Genève) vergelijkt de rapporten van NEISSER, LE PILEUR, PONTOPPIDAN en het zijne wat aangaat de wettelijke regeling der „Patronage des mineures”.

Prof. LANDOUZY (Parijs) kritiseert de tegenwoordige reglementatie als onvoldoende; de beroeps-syphilis, de syphilis non méritée, blijven ongemoeid. Hij wil tegen syphilis dezelfde wetten als tegen andere contagiëuse ziekten. Schadevergoeding voor den besmette, straf voor den besmetter op den grondslag dat elk individu verantwoordelijk is voor het kwaad, dat hij, *zelfs door onvoorzichtigheid*, sticht.

Hij stelt gezamenlijk met Prof. GAUCHER en Dr. QUEYRAT een motie, die later in behandeling komt.

Mr. BETHAAN MACARÉ meent dat alle tegenwoordige reglementatie machteloos is, daar zij onwettig is.

Ter bescherming van minderjarigen zijn in Nederland wetten aanhangig, beoogend o. a. ontzetting uit de ouderlijke macht bij misbruiken, ontzegging van het vaderschap of voogdij-schap. Tevens wijst spreker op het doel van de woningwet in verband met de prostitutie.

Naar aanleiding van een voorbeeld door Dr. BARTEÉLEMY gegeven: (een heer, die zich contagiëus weet, huwt, om zijn maatschappelijke positie te verbeteren, de dochter van zijn patroon) stelt spreker een maatregel voor nl. de wetgever zou het secret professionnel moeten opheffen voor een comité sanitaire, dat zonder de contagiëuse ziekte te noemen, die het bezwaar vormt, een huwelijk zou kunnen verbieden. Hij maakt er een motie van.

De Heer BECO veroordeelt insgelijks het tegenwoordig systeem, als zijnde onvoldoende. De fout schijnt hem voornamelijk te liggen in het onafgescheiden houden van de medische autoriteit en de politie-autoriteit. De

politie heeft de zieken slechts aan de medische autoriteit te signaleeren, zoodat de maatregel een zuiver medisch en hygiënisch karakter houdt. Hij stelt in dien geest een motie voor.

Dr. JULLIEN (dokter van St. Lazare, Parijs) eischt strenge toepassing der wetten op souteneurs. Deze lieden hebben jongens van 7—12 jaar als handlangers, die voor hen handel en wandel der prostituées nagaan.

De Heer LE JEUNE wenscht de wet in al haar gestrengheid toegepast te zien, zooals in België, waar zij 7 jaar gevangenschap tegen souteneurs eischt.

Over het 1ste punt werd nog het woord gevoerd door Dr. SANTOLIVUDO en Dr. HARTING, die verplichte aangifte wenschen.

Prof. LESSER, die discretie hoofdzaak acht.

Dr. PERONI, die het medisch geheim verdedigt.

Dr. QUEYRAT, die een politie noodig acht enkel voor de zeden der openbare wegen.

Dr. STÜRMER en Dr. HAVARD die de reglementatie of een speciaal politiekorps meenen nog niet te kunnen missen en nog door vele anderen.

Het 2de punt van de agenda luidt:

Welke zijn de maatregelen van openbare prophylaxis, die men onder den vorm van wettelijke bepalingen tegen de venerische ziekten moet nemen, buiten de prostitutie om, wat betreft:

1. *De bescherming van minderjarigen van beiderlei geslacht (preventieve maatregelen).*
2. *De hulp door openbare instellingen aan venerisch-ziekten te verleenen en de plichten van instellingen van onderlinge hulp jegens venerisch-ziekten.*
3. *Het zoogen door minnen, de besmetting door vroedvrouwen en bakkers, de vaccinatie van arm op arm, de besmetting in hogovens en fabrieken, ateliers enz. door bemiddeling van gereedschappen, de bureaux voor dienstbezorging, het opzicht van hôtels, slaappleatsen enz.*

Over dit punt zijn belangrijke rapporten geleverd, waaraan ter conferentie slechts weinig werd toegevoegd.

Over punt 2 spraken Dr. GOOD, Dr. BLASCHKO, de Heer DE MORSIER, Prof. PETRINI en Dr. KOHN.

Dr. GOOD en Dr. BLASCHKO zien in de levensverzekeringen krachtige wapenen tegen de venerische ziekten. Deze zouden nog meer kunnen doen door venerisch-ziekten te weigeren, want aan een eisch tot verzekering door den vader der a.s. echtgenoot zou dan door den venerischen huwelijkskandidaat niet kunnen voldaan worden.

Prof. PETRINI stelt Bucharrest voor als een stad waar allen armen, gezond of ziek, hulp wordt verschafft.

Dr. KOHN ziet heil in den maatregel elk „Krankenkassenmitglied” een brochure over de gevaren der venerische ziekten te geven. Zoo zouden in Duitschland 1.000.000 exemplaren verspreid worden. Verder acht hij huisbezoek noodig om na te kunnen gaan of er gevaar voor de huisgenooten is.

De woordvoerders over punt 3 zijn:

Dr. GALEWSKI (Dresden), die op de verhuurkantoren voor minnen wijst in zijn stad. In deze inrichtingen kan de minne verblijven totdat zij een betrekking gekregen heeft. Verder zijn er instellingen en poliklinieken voor pasgeborenen.

Dr. REIMERS (Hamburg). In Hamburg wordt een syphilitische moeder na haar verlossing, nog 2 maanden met haar kind op de syphilis-afdeeling gehouden en zij blijven daarna nog een jaar onder contrôle van den geneesheer.

De vaccinatie van arm op arm wordt door Dr. HAVARD en Dr. CICERONE (Mexico) voor ongevaarlijk gehouden. Prof. LANDOUZY acht aan hun uitspraak weinig beteekenis, daar in Europa talrijke voorbeelden zijn van entsyphilis bij vaccinatie ontstaan; zelfs epidemieën van 17 en 21 gevallen. Talrijke leden sluiten zich bij de meening van Prof. LANDOUZY aan. De Heer BECO zegt dat de Staat die de inenting verplichtend stelt, de inenting van arm op arm niet kan verbieden. Dr. GOOD vernam van een Fransch geneesheer die een lange praktijk achter zich had, dat inenting van arm op arm permanente immuniteit geeft tegen variola. Dr. DRYSDALE zegt dat, daar niemand tegen animale lympe is, men met die lympe tevreden moet zijn.

De Heer PIERSON (Zetten) laakt het als een moeder haar kind verlaat, om zich als minne te verhuren.

De President stelt het 3de punt aan de orde:

Is er reden om de grondbeginselen van burgerlijke en strafrechterlijke verantwoordelijkheid toe te passen op de overbrenging van venerische ziekten?

Dr. FIAUX (Parijs) oordeelt een wet noodig ter vervolging van hen die minderjarigen besmetten en betoogt de noodzakelijkheid van strafrechterlijke actie, daar de burgerlijke actie vaak een onvermogene zal treffen.

Advocaat BONNEVIE (Brussel) onderscheidt de verantwoordelijkheid voor syphilis-infectie met betrekking tot de prostitutie en onder andere omstandigheden. Hij acht bij infectie door prostitutie geen reparatie geoorloofd, daar de besmette het gevaar kende en zich toch daarin begaf, hopende vrij te loopen; evenals het spel getolereerd wordt en geen verhaal op verlies te krijgen is. De wet is niet gemaakt om deze toestanden te regelen.

Daarentegen acht hij schadeloosstelling en strafbaarstelling buiten de prostitutie om, wel aangewezen. De wet komt tusschenbeide als de maatschappij er belang bij heeft, dus eerst als de wereld in het algemeen bedreigd wordt; in het huwelijk, waar het nageslacht benadeeld wordt. De praktische moeilijkheden zijn het wettig en medisch bewijs der besmetting te leveren. Men zou $\frac{1}{3}$ van alle prostituees moeten vervolgen en veroordeelen, daar minstens $\frac{1}{3}$ syphilitisch is. Dit is niet slechts practisch, maar ook theoretisch onjuist, want de prostitutie is een „nécessité physiologique” qu'on ne supprimerait jamais, et qu'il faut accepter (protest). Men mag dus geen wetten maken, die tegen haar niet toegepast kunnen worden. De wet moet zijn voor de slachtoffers, zooals voor in het huwelijk besmette vrouwen. FOURNIER geeft op dat $\frac{1}{5}$ der op zijn spreekuur komende syphiliticae de ziekte in het huwelijk van den echtgenoot gekregen hebben. Scheiding is dan bijna nooit mogelijk omdat het wettig bewijs der infectie niet te leveren is. Een onderzoek van den echtgenoot komt voor dit doel bijna altijd te laat.

De Heer BONNEVIE juicht vooral de burgerlijke actie toe, omdat zij de misdadigers in hun dierbaarst, in hun geld, treft. Zij verdienen gevangenisstraf en boete, want zij wilden gewin.

Hij is voor burgerlijke en strafrechterlijke vervolging, waartoe hij de tegenwoordige wetten voldoende acht.

Dr. VAN MORGENSTIERNE (Christiania) is eveneens voor beide vormen van verantwoordelijkheid. Met Dr. FIAUX is hij het oneens dat slechts de mineures door de wet beschermd moeten worden.

Dr. PONTOPPIDAN (Kopenhagen). In Denemarken vigeert de wet, die Dr. VAN MORGENSTIERNE voor Noorwegen wenscht en niet slechts op papier.

„Een jongmensch, 2 jaar aan syphilis lijdend, ging voort zijn ziekte te verspreiden, 24 meisjes vielen hem ten offer. De politie deed de wet op hem toepassen zoodat hij tot 3 jaar dwangarbeid veroordeeld werd”.

Spreeker doet te recht uitkomen dat niet de acte van besmetting, maar het sexueel rapport van een venerisch zieke strafbaar gesteld moet worden, daar het 1ste moeilijker dan het laatste te bewijzen zal zijn.

Advocaat BEL (Parijs) achte burgerlijke actie mogelijk, maar verwerpt het strafrechterlijk proces in deze materie.

Hij verzet zich tegen FIAUX, die de meerderjarigen wil vrijlaten. Speciale wetten tegen deze besmettingen zijn gewenscht.

Advocaat LE FOYER (Parijs) acht de tegenwoordige Code pénale (1382) onvoldoende „rudimentaire”, en zou die willen verbeteren in dien zin dat de ziekten er in opgenomen werden „La maladie est une forme de mal, qui doit rentrer dans le droit pénal”. De wet moet gelijk zijn voor beide sexen, in het huwelijk en daar buiten, voor minder- en meerderjarigen en slechts het feit der besmetting moet strafbaar gesteld worden. Hij interpreteert het „revenir au droit commun” „dat Prof. LANDOUZY voorstelde” als het toepassen van het droit civil en het droit pénal. Hij geeft toe dat het bewijs der aansteking moeilijk te leveren zal zijn.

De verbeteringen die hij in het droit commun voorstelt zijn: diminuer la publicité dans les instances et les audiences, „le huis clos obligatoire”.

De wet onderscheidt het willen's en onwillens bedrijven van een feit. Hij acht de indeeling van den Heer RETHAAN MACARÉ verkieslijker. Transmission consciencieuse ou intentionnelle; transmission par insouciance, en transmission involontaire, par négligence ou par imprudence.

Advocaat VAN MEENEN (Brussel) bestrijdt LE FOYER. Hij heeft de ondervinding dat de wetten theoretisch prachtig kunnen zijn, maar dat zij praktisch niets, en wat erger is, soms iets geheel tegenovergestelds uitwerken. Hij zegt, dat de Code respectabel is; wij moeten daaraan niet tornen. Het is gemakkelijk een verandering uit te spreken: de redactie voor de verandering te vinden is al moeilijker, en de toepassing is het moeilijkst.

Waarom heeft de wet tot nog toe zoo weinig ter zake uitgericht, niet omdat zij onvoldoende is, maar omdat de praktijk er naast staat; het bewijs moet geleverd worden, en deze bewijslevering is meest zeer gevaarlijk voor de eer der burgers, want dwaling is hier licht mogelijk. Het evident bewijs, zelfs het voldoende bewijs is niet te leveren, zonder schandaal te veroorzaken. Men moet met een schier onbereikbare voorzichtigheid en omzichtigheid te werk gaan. Het groote gevaar ligt hier in onschuldige veroordeelingen.

Neen hij durft geen wetsverandering voor te stellen, het zou zijn: heden de eene, morgen de andere theorie.

En bovendien, wie zou het aangeven. Wie de ziekte krijgt gaat stil weg en zwijgt.

Prof. JADASSOHN is het met Dr. PONTOPPIDAN eens. Hij wijst op het bezwaar om alle syphilitische vrouwen, die na gewaarschuwd te zijn doorgaan met zich te prostitueren, te vervolgen, daar zij zich dan niet zullen laten behandelen. Een aanklacht moet niet ingesteld worden wegens het feit van contamineeren, maar wegens het feit de kans er toe gegeven te hebben.

Dr. SANTOLIVIDO verwerpt de responsabilité pénale, als die slechts wordt toegepast bij besmetting van minderjarigen, dan zal het gevolg zijn toename van de prostitutie door minderjarigen. De wet voorziet reeds in het geval van verleiding van minderjarige meisjes al of niet verzwaaard door een infectie.

Prof. TOMMASOLI (Palermo) acht de wet voldoende om den besmetter te kunnen veroordeelen.

Dr. DRYSDALE ziet de besmetting als een misdaad aan, die voor beide sexen strafbaar moet gesteld worden.

De Heer RETHAAN MACARÉ bestrijdt den Heer BONNEVIE onder het devies: „Il est beaucoup mieux de revenir que de réprimer”.

Verder spreken nog de Heer DE MORSIER en Advocaat SICARD DE PLAUZOLLES.

De discussies over dit onderwerp gesloten zijnde, wordt aan de orde gesteld: Individueele prophylaxis.

Overwegende, dat als de overheid maatregelen van prophylaxis moet nemen tegen de venerische ziekten, vooral de plicht rust op het individu zelf om zich te beschutten, — op het gezonde individu om de aanraking te vermijden met elke besmette persoon of besmet voorwerp, op het zieke individu om van zijn kant alles te vermijden wat anderen zou kunnen aansteken;

a. Welke zijn de middelen van algemeene bekendmaking, waarvan men zich behoort te bedienen om de jeugd en het publiek in het algemeen in te lichten; wat betreft de persoonlijke en maatschappelijke gevaren van de syphilis en den druiper, alsook wat betreft de wijze van directe of indirecte besmetting met deze ziekten?

Dr. GOOD zegt dat de brochure de beste vorm van bekendmaking is. Hij beveelt zijn werkje „Hygiène et morale” daartoe aan. Het werk van RIBBING is volgens hem een goed boek, maar niet geschikt voor de jeugd.

Mrs. SHELDON AMOS is tegen de werkjes die de prostitutie als onvermijdelijk aan de jeugd voorstellen.

Dr. QUEYRAT (Parijs) wijst op het verkeerde, al wat de geslachtsorganen betreft geheim te behandelen. Van hun 16de jaar af moeten de jongens ingelicht worden omtrent de gevaren. Als zij later toch syphilitisch worden, moet hun door den dokter ingeprent worden, dat het onzedelijk is in dien toestand geslachtelijke gemeenschap te hebben.

De Heer DE MORSIER zegt, dat de opvoeding der jeugd veranderd moet worden. De brochure van GOOD acht hij zelfs niet goed genoeg, maar de geheele leer der ontwikkeling en der zoologie moet anders behandeld worden. Al die brochures en bulletins zijn wel goed bedoeld, maar geen ware middelen van opvoeding en onderwijs.

„La prophylaxie doit se faire dans la conscience de l'homme”.

Het tweede punt van de individueele prophylaxis komt aan de orde:

b. Op welke manier kan men het beste toegankelijk maken voor de persoonlijke prophylaxis: de gasthuizen, toevluchtsoorden, kosteloze geneesmiddelen, enz. en de

geneeskundige diensten voor personen van beiderlei kunne, aangetast door syphilis of druiper?

Dr. SANTOLIVIDO zegt, dat in Italië ieder die het wil kosteloze hulp kan krijgen. Het is een liberaal maar duur systeem, dat de Staat ongeveer 1 miljoen? per jaar kost.

Prof. JADASSOHN (Bern) verdedigt het rapport van Prof. FINGER. Hij wil in het algemeen den zieken gedrukte inlichtingen geven over de gevaren van hun kwaal maar niet aan elken zieke, dat moet den dokter worden overgelaten.

Verder moet elke zieke die het wenscht kosteloos behandeld kunnen worden.

Prof. NEISSER en JADASSOHN verlangen hetzelfde principe als in Scandinavië vigeert.

Prof. GAUCHER acht niet elk land rijk genoeg. Hij zou als principe willen stellen; laat elk hulp kunnen verkrijgen met zoo min mogelijk kosten en tijdverlies.

Prof. JADASSOHN wil in de contagieuse perioden opname in een ziekenhuis verplichtend stellen.

Advocaat BEL gelooft, dat dit te ver gaat. Droit commun voor de venerische ziekten evenals voor andere ziekten.

Prof. BERTARELLI. De apotheken moeten naast de poliklinieken zijn om tijdverlies te voorkomen,

Prof. NEISSER. De Duitschers gaan uit van het socialistisch idee, dat elke arme kosteloos behandeld moet worden. De Staatskas telt 3.000.000 leden, en betaalt voor de werklieden. De Staat moet voor het arme individu dat in geen bus is, inspringen, evengoed in geval van tuberculose als van syphilis.

Prof. PETRINI. In alle steden acht hij ziekenhuizen voor syphilis en goed onderwijs in venereologie noodig.

Dr. WATRASZEWSKI. Men moet den Staat geen ziekenhuizen vragen, maar de middelen (het geld) om de syphilislidder op te nemen.

Prof. LESSER deelt mede, dat naar aanleiding van de 1ste conferentie, een groot syphilis-gasthuis is tot stand gekomen, in de nabijheid van Berlijn waar desnoods kosteloos wordt opgenomen.

Prof. JADASSOHN. Zonder gratis behandeling is een „prophylaxie efficace volontaire” onmogelijk.

Dr. DRYSDALE vreest, dat als algemeene kosteloze behandeling wordt ingevoerd, de dokters wel kunnen uitscheiden.

Mr. ULLMANN (Leipzig) is directeur der „Ortskrankenkasse”. Hij houdt de ziekenbussen voor de grootste medewerkers in het bestrijden van venerische ziekten. Hij raadt aan onderdeeling in „Bezirkskrankenkassen”.

Prof. TROISFONTAINES stelt voor den recruten een brochure te geven als prophylaxis voor venerische ziekten bij soldaten.

Verder spreken over dit onderwerp nog Prof. BOECK en Prof. WELANDER, die den toestand in Noorwegen en Zweden beschrijven.

Aan de orde wordt gesteld de statistiek:

Welke zijn de gelijkvormige grondslagen waarop men de statistiek der venerische ziekten van alle landen zal kunnen stellen.

Dr. CIARRHOCCHI leidt het onderwerp in.

Dr. LE PILEUR is voor de opname der statistische gegevens door de gouvernementen. Hij wenscht enkel te weten hoeveel gevallen van syphilis in elk land zijn.

Prof. NEISSER is voor internationale sanitaire commissies. Hij stelt voor een centraal bureau van voorbereiding te benoemen.

De Heer PIERSON spoort tot voorzichtigheid aan bij het maken van de statistiek; een provisoire commissie moet uit verschillende elementen zijn saamgesteld, waarbij ook een mathematicus moet zijn. Zijn de grondslagen vastgesteld, dan acht hij een bijzondere commissie niet meer noodig.

Dr. SANTOLIVIDO. Op de methode komt het weinig aan, maar op de uniformiteit van de methode, mits die door allen wordt aangenomen. Hij wil den gouvernementen vragen de statistieken van hun land te verzamelen en dan naar het centraal comité op te zenden. Het comité zal door het tegenwoordig bureau worden gevormd. Het zal zijn zetel te Brussel hebben.

Dr. DRYSDALE ziet geen bezwaar om een goede statistiek te maken. Hij zou bijv. willen voorstellen om in Mei a. s. in alle landen na te gaan hoeveel syphilis er is.

Persoonlijke mededeelingen.

Prof. WOLFF (Straatsburg) vindt voor Mühlhausen een toename der venereische ziekte onder militairen sedert de sluiting der bordeelen. Na het weer instellen der bordeelen daalde de morbiditeit van 5 op 2 pCt.

Dr. LE PILEUR is het met hem eens. Hoe meer zieke vrouwen waren opgenomen, hoe minder mannen in het garnizoen ziek werden bevonden.

Dr. FIAUX bestrijdt WOLFF's meening.

Behandeling van de meest belangrijke der gedeponeerde moties:

I. Motie van LANDOUZY, GAUCHER en QUEYRAT.

„Le régime de la réglementation, tel qu'il est actuellement appliqué, s'étant montré inefficace, doit être abandonné. Il faudrait, en matière de prophylaxie des maladies vénériennes en venir au droit commun, égal pour l'homme et pour la femme”.

Dr. LE PILEUR kan met dat voorstel niet medegaan. Hij wenscht verbetering der reglementatie, maar geen afschaffing. Hij ziet heil in 2 wetten, één tegen verleiding en één tegen besmetting. Hij stelt de volgende motie:

II. a. La réglementation de la prostitution doit être conservée, mais profondément modifiée, surtout en ce qui concerne les mineures.

b. Les pouvoirs publics sont invités à promulguer une loi sanitaire visant à la fois la prostitution et toutes les questions de responsabilité et de transmission vénériennes.

LE PILEUR, CHAUVEL, BURLUREAUX, POLIN, THIBIERGE, VERCHÈRE, BARTHÉLEMY, BALZER.

Ook de Heer HONORAT, hoofd van de 1ste afdeling der prefectuur van politie zegt, dat men de syphilis niet over één kam moet scheren met de andere contagieuse ziekten. De bestrijding van de syphilis eischt bijzondere maatregelen.

De Heer BECO meent dat men het eens zal kunnen worden als men het 1ste deel van LANDOUZY's motie aanneemt en daarenboven een „service policier” eischt, die de zieken aan de „service medical” signaleert. Hij formuleert:

III. „La conférence, constatant, par les rapports qui lui sont soumis et par les déclarations unanimes des orateurs qui ont pris la parole, que les systèmes actuellement en vigueur de réglementation de la prostitution sont défectueux à divers points de vue, et spécialement en ce que l'intervention de la police nuit à l'action de l'autorité sanitaire, tandis qu'elle devrait avoir pour unique objet d'être à sa disposition,

Estime qu'il y a lieu, en droit comme en fait, de distinguer l'action sanitaire de l'action policière et de rendre la première indépendante de la seconde, de telle sorte que la prophylaxie des maladies vénériennes comme de toute maladie transmissible offre un caractère exclusivement hygiénique et médical". (Deze motie later ingetrokken).

Dr. BARTHÉLEMY is het daarmede eens. Nu is het corps medical het werktuig, het moet de bestuurder worden.

Prof. GAUCHER zegt, dat het recht en de menschelĳke waardigheid op de hand van het voorstel van LANDOUZY staan. (Groote bijvalsbetuiging).

Prof. NEISSER dient 3 voorstellen in.

IV. Alle von der Behörde zur Bekämpfung der venerischen Krankheiten und gegen der Prostitution zu ergreifenden Massregeln sind *durch Gesetz* zu regeln. Das Gesetz hat nur die grundlegenden Principien festzulegen. Die Ausführung des Gesetzes im Einzelnen ist den *örtlichen* Behörden der Städte und Gemeinden zu uebertragen.

V. Es ist ein Gesetz, welches die Behandlung der Geschlechtskrankheiten durch nicht approbirte Personen verbietet und strenge bestraft, einzuführen

VI. Der Staat hat das Recht und die Pflicht, die von der Prostitution ausgehenden hygienischen Gefahren durch gesetzliche Massregeln zu bekämpfen. Das gegenwärtige Ueberwachungs-system soll umgewandelt werden in ein sanitäres, das nur soweit obligatorisch sein soll, wie es zur Erreichung des hygienischen Zieles unbedingt notwendig ist.

Prof. GAILLETON is het ook met LAUDOUZY eens. Hij ziet in het voorstel BECO weer den politie-dokter, dien hij verwerpt. De vergadering bepaalt mede op voorstel van BLASCHKO, dat de moties geteekend zullen worden in geval zij niet algemeen worden aangenomen.

Motie van Dr. BALZER.

VII. „La 2e Conférence internationale pour la prophylaxie de la syphilis émet le voeu que les gouvernements répriment la prostitution des mineures âgées de moins de 18 ans par l'internement dans des asiles spéciaux, et punissent sévèrement les personnes qui les entraînent dans la débauche".

De Heer RETHAAN MACARÉ ziet gevaar in het adjectief *speciaux*, omdat hij vreest dat men dan moeite zal hebben de meisjes geplaatst te krijgen als zij de inrichtingen verlaten.

Dr. GOOD heeft niet veel vertrouwen in den staat. Men moet hem niet zooveel détail vragen. Het moeten particuliere inrichtingen zijn. Hij formuleert ietwat anders.

De motie van Dr. BARTHÉLEMY luidt aldus:

VIII. „Les prostituées vénériennes doivent être considérées, non comme des coupables, mais comme des malades atteintes d'affections contagieuses".

BARTHÉLEMY, PETERSEN, DE STURMER, PETRINI DE GALATZ, NEISSER.

Deze stelling schijnt een axioma, maar is het niet, daar in St. Lazare nog gevangenskleeven gedragen worden, en gevangenskost wordt verstrekt; de Heer BERTHOD had gelijk met te roepen: „abandonnez l'omnibus!”, de omnibus die de gevatte meisjes naar de gevangenis brengt als zinnebeeld voor het geheele verouderde systeem gebruikt. De motie werd unaniem aangenomen.

IX. De motie van den Heer RETHAAN MACARÉ.

„Le Congrès émet le voeu que la loi confère aux autorités sanitaires supérieures de chaque pays le droit de faire, à la requête du médecin qui traite ou qui a traité le malade, opposition à un mariage, dès que ces autorités auront acquis la certitude que la personne dont il s'agit est atteinte d'une maladie transmissible, qui pourrait être funeste pour l'autre partie ou pour la descendance des futurs époux”.

BRUNO CHAVES, RETHAAN MACARÉ, SELHORST, MENDES DA COSTA, MEES, VOORMOLEN, VAN DEVENTER.

Deze motie wordt door Prof. PÉTRINI bestreden, die in geen geval de ziekte aan de maatschappij wil declareeren.

Verder werden nog unaniem aangenomen de volgende voorstellen:

X. Donner aux conscrits arrivant au régiment une instruction imprimée très sommaire sur les dangers de la blennorrhagie et de la syphilis. Y ajouter un paragraphe indiquant la nécessité de conserver toujours le souvenir des maladies vénériennes afin de pouvoir les signaler plus tard au médecin.

Annexer peut-être à cette notice quelques brèves indications concernant les dangers de l'alcoolisme et la prophylaxie de la tuberculose. S'assurer que l'homme quittant le service emporte cette instruction en même temps que son livret militaire.

TROISFONTAINES, MELIS, STAINFORTH, PAPILIAN.

XI. Le plus important et le plus efficace des moyens à employer pour combattre la diffusion des affections vénériennes consiste dans la vulgarisation la plus large possible des notions relatives aux dangers très graves et à l'importance de ces maladies.

Il faut surtout enseigner à la jeunesse masculine que non seulement la chasteté et la continence ne sont pas nuisibles, mais encore que ces vertus sont les plus recommandables au point de vue médical.

MINOD, NEISSER, PETERSEN, PIERSON, PERONI, BERTARELLI, BIBBER BÖHM.

XII. Attendu que les différentes statistiques doivent être comparables:

1°. Il est nécessaire d'établir les statistiques sur des bases uniformes.

2°. Il est nécessaire d'en confier l'établissement à un bureau international.

3°. Le président du Bureau international transmettra les propositions qui lui seront soumises aux divers gouvernements et prendra leur avis sur la formation de ce bureau et sur les subsides — SANTOLIVIDO.

XIII. La conférence émet le voeu que le problème de l'éducation rationnelle et progressive des questions d'ordre intersexuel, au point de vue hygiénique et moral, soit posé auprès des institutions et éducations de la jeunesse à tous les degrés.

Une commission est nommée pour étudier la rédaction d'un traité, qui, s'inspirant des brochures existantes, servira d'indication pour cet enseignement et permettra sa vulgarisation pour tous les pays.

FRANCK, FIAUX, DE MORSIER, NEISSER.

XIV. Il est désirable que la loi garantisse à tout vénérien le traitement gratuit dans la plus large mesure possible.

Il faut veiller à ce que toutes les dispositions défavorables aux vénériens disparaissent des hôpitaux et des consultations.

Il faut veiller à ce que dans les établissements publics le traitement respecte le secret medical et la pudeur des malades.

NEISSER, GAUCHER, JADASSOHN.

Na de gebruikelijke dankzeggingen en ceremoniën worden de zittingen gesloten.

S. MENDES DA COSTA.

INGEZONDEN.

DE BUITENLANDSCHE DOCTORSTITEL EN HET GENEESKUNDIG JAARBOEKJE.

In n°. 12 van dit *Tijdschrift* heb ik protest aangeteekend tegen de handelwijze van de redactie van het *Geneeskundig Jaarboekje*, waar zij bij den in het buitenland gepromoveerden Nederlandschen arts den doctorstitel onvermeld laat.

De redactie heeft mijn opmerkingen bestreden met de door mij reeds te voren vermelde argumenten, welke in n°. 15 nader worden toegelicht en gesteund door haar adviseur collega BRUINSMA. De opmerkingen van collega SANNES, die in n°. 16 de zienswijze van BRUINSMA bestrijdt, bewijzen intusschen voldoende, hoezeer de interpretatie der wet verschillend is.

Één zaak echter staat voor beide partijen vast en wel deze, dat de in het buitenland gepromoveerde Nederlandsche arts gerechtigd is den doctorstitel te dragen en nu ben ik zoo naïef te meenen, dat het wellevendheidshalve dus ook plicht is dien titel te vermelden en wel op de gronden reeds vroeger door mij genoemd.

Wanneer nu de redactie van meening is, en dat schijnt het geval, dat er een gevaar schuilt voor het prestige van den doctorstitel de zienswijze van den Minister te deelen, dan dient zij een beweging op touw te zetten, waarbij beoogd wordt, dat de in het buitenland verkregen doctorstitel niet mag worden gedragen. *Daartoe moet zij zich wenden tot de Hooge Regeering.*

Tot zoolang echter mist zij het recht een titel, dien wij in het openbaar voeren, in haar naamlijst te verzwijgen, en zoodoende m. i. onrecht te plegen tegenover de in het buitenland gepromoveerden en tegenover de Nederlandsche Hoogleeraren, die bij die promotie de behulpzame hand hebben geboden.

In afwachting daarvan is er voor de redactie nog een uitweg. Zij kan in haar naamlijst de in het buitenland gepromoveerden signaleeren door vermelding van de universiteit waar het diploma verkregen is. Doet zij dit, dan zal zij ervaren dat het aantal der *volgens prijscourant te Philadelphia gekochte bullen* haar niet behoefde den angst om het hart te doen slaan. *Ik*